СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 189. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 26-го вересня 1946. No. 189. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, September 26, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ГОЛОВА ЮНІЇ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ВИКЛИКАННЯ СТРАЙКУ

Джордж Милер, предсідник незалежної юнії робітників Дюкень Лайт Компані в Питсбургу, в Пенсилвенії, дістав рік арешту після того, як його юнія вийшла на страйк в год. 9.30 ранку, у вівторок 24 вересня. Суд, складений з трьох суддів, признав його винним погорди для суду, бо він видав членам юнії наказ вийти на страйк, хоч суд заборонив був страйк перед тим. Крім присуду проти голови юнії суд видав наказ робітникам вернутися до праці і наложив відповідальність за виконання судового наказу на десяти-членний страйковий комітет. Страйк робітників Дюкень Компані тим шкідливий, що внаслідок страйку застановлено доставу електрики для фабрик в цілій околиці Питсбурга. Так само не стало електричного світла в бюрах, в торговельних підприємствах і в робітнях.

Видання присуду проти Милера відбулося серед драматичних обставин. Милер був саме в суді як обвинувачений за викликання страйку всупереч заборони суду. Коли його запитав суддя, чи він у приявності страйкуючих, які явилися в суді, відмовляється відкликати наказ до страйку, Милер сказав: „Так, я відмовляюся". Негайно опісля суддя признав його винуватим в погорді для суду і засудив на рік вязниці.

НЮЙОРЧАНИ ІДЯТЬ КІНСЬКЕ МЯСО.

Зогляду на те, що звичайне мясо на чорному ринку у Ню Йорку дійшло до ціни одного долара від фунта, мешканці міста не мають іншого вибору, як купувати кінське мясо. Воно наспіло до Ню Йорку з північної частини стейту Ню Джерзі у великих кількостях. На підставі цінника Бюра Адміністрації цін фунт кінського мяса платиться по 17 і 21 центів. Комісар здоровля не перешкаджає доставі кінського мяса у більших кількостях, вважаючи що воно так само поживне, як і інші роди мяса.

ПРЕЗИДЕНТ ДОКОРЯЄ РЕПУБЛИКАНЦЯМ

У розмові з 39 демократичними кандидатами до конгресу президент Труман виявив своє негодування на тактику републиканців у конгресі тим, що приписав їм невдачу у його господарських плянах. Він сказав, що небезпека для краю з такої тактики републиканців подібна до небезпеки в Перл Гарбор.

ЗЛУКУ ВОЄННИХ ДЕПАРТАМЕНТІВ ВІДЛОЖЕНО.

Президент Труман, як пише військовий знавець Гансон Болдвин, рішився відложити злуку обох воєнних департаментів, тобто департаменту війни і флоти і виждати, доки конгрес не буде готовий це зробити. Президент признає, що він має право перевести потрібну злуку президентським розпорядком, одначе така важна справа буде ліпше наладнана на підставі окремого законодавства. Він самий є за злуку і настановлення одного спільного секретаря краєвої оборони, одначе тому, що між обома тепепішніми департаментами панує свого роду конкуренція, він не хотів би наразитися на негодування.

СПРАВА СКИТАЛЬЦІВ НА ПРИЛЮДНІМ ФОРУМІ.

Вчасі прилюдної дискусії, уладженої в формі так званого „форуму" по радіо видавцями газети Ню Йорк Таймс, промовляв бувший директор УНРРА Герберт Лімен в справі скитальців. Він заявив, що дотеперішня опіка над скитальцями була лише доривочна і безплянова й тому вона не вистарчальна. Лімен є того погляду, що скитальців треба розселити по різних краях і для цієї цілі треба змінити іміграційний закон в Злучених Державах.

На конвенції Краєвої Ради Католицькиж Жінок у Канзас Сити промовляв у справі скитальців о. Едвард Сванстром, директор католицької Служби Воєнної Допомоги в Ню Йорку. Він згадав, що ця організація впродовж одного року видала $70,000,000 в харчах, медицині, убранні й інших матеріялах для людей навіщених війною у сорок краях, а при цій нагоді згадав про скитальців. Він твердить, що в Европі є цілий міліон зделясованих осіб і їм треба дати допомогу безогляду на релігію. Між скитальцями є 10% жидів, а 80% католиків. Та безогляду на таку чи іншу приналежність скитальцям треба помогти у їх боротьбі за признання їм людських прав. Коли цим людям не допоможеться виїхати в нові краї, тоді вони попадуть у розпуку, яка їх спонукає повернутися до краю неволі, або остатися в Німеччині, де нема вигляду на працю, і там вигибати. У розмові з репортерами о. Сванстром заявив, що положення скитальців у Німеччині внічим не поправилося і вони дальше остануть у невільничих відносинах.

Америка домагається від Советів дотримання зобовязань з Ялти в справі Угорщини

Злучені Держажви вислали знову ноту до Советів з домаганням, щоб советський уряд дотримав зобовязань, даних на конференції в Ялті і став до співпраці разом з Америкою і Англією при відбудові Угорщини. Зміст ноти проголосив на пресовій конференції діючий секретар стейту Вилієм Л. Клейтон. У ноті містяться закиди на адресу Советів, що вони дальше ограблюють Угорщину з харчів і матеріялів. Американська нота написана в такім ріщучім тоні, що каже навіть, що „нема потреби дальше відмовлятися і заперечувати", а крім цього Совети й сателіти „не подають причин, чому вони відмовляються" від виконання зобовязань.

БУДУТЬ ПЕРЕВОЗИТИ АМЕРИКАНСЬКЕ ВІЙСЬКО ЛІТАКАМИ.

Департамент війни виготовив уже в подробицях плян перевозу війська літаками для доповнення військових формацій внаслідок недостач вчасі війни. Коли в якійсь дивізії треба буде доповнити військову одиницю тому, що нестало вояків, на фронт поїде готова нова одиниця разом з командантами і не буде потреби творити окремих кадрів та станиць для війська на заморських фронтах.

Сталін каже, що вірить в можливість співпраці та не вірить в безпосередню „загрозу війни" і в силу атомової бомби

Світова преса та пресові агенції принесли як велику сензацію письмене інтервю кореспондента лондонського „Ди Сандей Таймс" зі Сталіном. Сталін відповів на девять запитань, які разом з відповідями в скороченні такі: 1. Чи Сталін вірить в справжню загрозу війни та що треба зробити, щоб її оминути? Вдіп.: Сталін не вірить, а поголоски мають окрему ціль та мале попертя. 2. Чи Сталін думає, що Англія і Америка змагають до „капіталістичного окруження" Советського Союзу? Відп.: Сталін думає, що Англія і Америка цего не могли б зробити, хочби навіть хотіли, чого він не може потвердити. 3. Скільки є в тому правди, що Советський Союз хоче використати Ніеччину як зброю проти західних союзників? Відп.: Сталін це виключає, бо воно противилося б постановам Потсдамського договору та советським інтересам. 4. Що думає Сталін про „диктат з Москви" для комуністичних партій в інших країнах? Відп.: Думає, що це „абсурд", залишений ще з „арсеналу Гітлера та Ґебелса". 5. Чи Сталін вірить в можливість приязні і тривкої співпраці між Сов. Союзом і західними демократіями? Відп.: Сталін каже, що вірить безумовно. 6. Чи Сталін вірить в можливість наладнання приязних взаємин з Англією? Відп.: Теж „справді вірить". 7. Чи Сталін вірить, що відкликання американських військ з Китаю є необхідне для майбутнього мира? Відп.: Так. 8. Чи Сталін вірить, що монопольне посідання атомової бомби Америкою є загрозою для мира? Відп.: Сталін не вірить, що атомова бомба є такою серіозною силою, як деякі політики твердять; він вважає що такі твердження є на послаблення нервів; що атомова бомба не може вирішити війни; що її монопольне посідання є загрозою для мира та що цей монополь не може тривати довго. 9. Чи Сталін вірить в можливість існування „комунізму в одній країні"? Відп.: Сталін вірить, якщо йде про таку країну, як Советський Союз.

ВІДГОМІН НА ЗАЯВИ СТАЛІНА.

Рівночасно з публікацією заяв Сталіна, в англійській та американській пресі появилися на цю тему широкі коментарі. В Англії преса і публична опінія поставилися до цих заяв дуже скептично. Речник міністерства закордонних справ заявив, що відповіді Сталіна „прийнято до відома з зацікавленням", але не дав жадних коментарів. Британська преса підкреслює противорічности між заявою Сталіна та фактичною політикою Советського Союзу.

Американська преса зареаґувала ще більш скептично. Деякі газети рівночасно з останньою заявою друкують інші, цілком протилежні твердження Сталіна і твердять, що він одним кутом уст говорить одне, другим кутом інше, а робить ще інше. Підсекретар стейту Клейтон у Вашингтоні заявив, що заява Сталіна є „цікава і дуже важлива". Ню Йорк Таймс у статті твердить, що ця заява справді цікава, але чи важлива, то залежатиме від майбутньої акції. При цьому теж додає, що велика розбіжність між словами і ділами є вже „російським символом", вичисляючи при цій нагоді, що було сказано і що зроблено. В основному твердженням Сталіна не привязується надто великого практичного значення а вважається їх більше за тактичний маневр, викликаний останніми подіями, головно американським становищем в міжнародній політиці, виявленим теж останньою американською нотою до Советського Союзу в справі Мадярщини. Стверджується, що заяви Сталіна були призначені насамперед для внутрішнього вжитку, бо народи Советського Союзу не бажають і бояться війни, і звідси теж внутрішні неспокої в Советах.

РОЗБІЖНОСТІ ДУМОК В СПРАВІ СКИТАЛЬЦІВ.

Підчас нарад над справою европейських воєнних біженців в Економічній та Соціяльній Раді прийшло до розбіжності думок над чотирьома пунктами, що поділило представників на два табори, советський і західно-демократичний. Цими точками є: 1. Видача точного реєстру европейських скитальців урядам країн їх походження; 2. Безпроволочна репатріяція всіх воєнних сиріт. 3. Встановлення слідчої комісії для провірки таборів скитальців і 4. Релятивний статут екзекутивного комітету і директора Міжнародної Організації для Скитальців. Дальші наради над цею справою відложено на два дні.

СВОЯ ХАТА, ЩАСЛИВА ХАТА, ДЛЯ СТУДЕНТІВ.—Ця картина знята на площі Університету в Сейнт Луїс, Мізурі. Бачимо цілу купу домів, побудованих і таких, що будуються. Це мешкальні доми для студентів, що подружились, зокрема для тих, недавно були вояками. Ті останні відчувають найгірше мешкальну скруту.

„ЧОТИРИ ВЕЛИКІ" ПЕРЕДВИДЖУЮТЬ ЗАКІНЧЕННЯ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Рада міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг відбула своє чергове засідання в Парижі дня 24 вересня та вирішила робити все можливе для приспішення нарад Мирової Конференції. Рада міністрів закликає поодинокі комісії Конференції, щоби закінчили свою працю до 5-го жовтня, а ціла Конференція повинна закінчитися 15 жовтня. Теж вирішено, що вступні дебати над мировим договором з Німеччиною повинні зачатися в листопаді, правдоподібно в Ню Йорку. Підчас нарад британський міністер закордонних справ Бевин виказав найбільше ініціятиви.

УСПІХ ГРЕЦІЇ НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Військова Комісія до проєкту мирового договору з Болгарією вирішила більшістю 11 голосів проти 7 голосів заборонити Болгарії вдержувати більші укріплення здовж кордону з Грецією, що було теж частиною грецького плану, піддержаного Злученими Державами. Советський Союз противився цему рішенню, заявляючи, що вирішення такої справи вимагало б більшості двох третіх голосів. Дальші дебати відбувалися в справі відшкодовань від Італії, затверджено клявзулю мирового договору з Румунією, в якій згадана країна зрікається деяких фінансових претенсій від Німеччини да дебатовано над справою чесько-мадярського кордону.

ЮГОСЛАВІЯ ЗАБОРОНИЛА АМЕРИКАНСЬКУ ІНФОРМАЦІЙНУ СЛУЖБУ.

Югославське міністерство закордонних справ звернулося з нотою до американської амбасади в Білгороді, домагаючись закриття Американської Інформаційної Служби в цьому місці, яка під фірмою департаменту стейту поширювала американські відомості та американські погляди на поодинокі справи. Згаданій Службі закидується, що вона була „центром пропаганди проти режіму, підмовляючи югославян до явної зради".

УСПІХИ ІРАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Повстання південно-іранського племени поширюється і в останньому часу повстанці захопили Бушір, великий порт в Перському Заливі. По обидвох боках були жертви, а бої ще тривають. Є теж непотверджені вістки, що повстанці здобули місцевість Абадеґ, 330 миль на південь від Теґерану. Іранський уряд відкинув домагання повстанців признати їм автономію, подібну як її має провінція Азербайджану.

КОМУНІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ОКУПАЦІЇ ТРІЄСТУ.

Комуністична партія в Трієсті домагається негайної окупації Трієсту Югославією, що було б виявом „волі народу". Комуністична преса протестує проти становища, яке західні держави зайняли в цій справі на Мировій Конференції. Італійці в Трієсті бояться, що на випадок відкликання американських і британських військ, місто негайно зайняла б югославська армія.

ПОЛОЖЕННЯ В АВСТРІЇ.

Советські окупаційні власті у Відні та місцева комуністична партія виступили проти австрійсько-італійського порозуміння щодо південного Тиролю. Комуністична преса називає австрійський уряд і міністра закордонних справ „зрадниками народу" та домагається, щоби советська делегація на Мировій Конференції спротивилась клявзулі про залишення південного Тиролю при Італії.

ЩО ДІЄТЬСЯ В ГРЕЦІЇ?

Грецьке міністерство преси повідомило, що урядові війська відбили від червоних банд місто Дескат в Тесалії та захопили велику кількість полонених, між якими є більше тисячі альбанців. Битва тривала чотири години і на всіх 2000 червоних було 120 вбитих і понад 200 ранених.

СОВЄТИ ОБСТРІЛЮЮТЬ ДАНСЬКИХ РИБОЛОВЦІВ.

Данські риболовці внесли зажалення до свого уряду, що підчас ловлі риб біля німецького побережжя вони були обстрілювані советською надбережною артилерією. Деякі данські риболовські кораблі були хвилево задержані советськими властями.

ВІДБУДОВА ДОНБАСУ.

Американські кореспонденти повідомляють зі Сталіно, Україна, про великі трудноці у відбудові Донбасу, яка повинна закінчитися в 1950 р. При цій нагоді широко розписується про рішальне значення Донбасу в загально советській індустрії, 40 до 50 процентів мяса, жиру і цукру для робітників Донбасу доставляє УНРРА, як теж вона дала великий вклад в технічну відбудову. Хоча відбудова Донбасу не була така, як планувалося, проте вона дальше переводиться і вже сьогодні дає 20 до30 процентів більше продукції ніж Кузнецький басейн.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:	
Поодиноке число три центи.	
На рік	$7.00
На пів року	$3.75
На три місяці	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):	
На рік	$2.50
На пів року	$1.50

SUBSCRIPTION RATES:	
Three cents a copy.	
One year	$7.00
Six months	$3.75
Three months	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:	
One year	$10.00
Six months	$5.25
Three months	$2.75
Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
One year	$2.50
Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БОРОТЬБА З „НАЙЗАПЕКЛІШИМ ВОРОГОМ"

Дістати українську газету з „вільної" України дуже важко, а то таки не можливо. Те саме є і з українськими журналами. Тому новинки з України, які час від часу поміщуємо у „Свободі", беремо головно з московських газет, що виходять у Москві, а які можна купити в Ню Йорку. Та тепер так склалось, що дісталися сюди деякі числа (з місяця липня) видаваних у Києві органів „Літературна Газета" та „Радянська Україна", в яких є чимало матеріялу про боротьбу уряду в Україні з „буржуазно-націоналістичною ідеологією". Цей матеріял видрукуємо в „Свободі", а тепер подамо його характеристику.

Отже в першу чергу стверджено, що український націоналізм був завжди „найзапеклішим ворогом всього революційного й прогресивного в українському народі". Українську національну ідеологію називано „отруйною, брехливою, зрадницькою", а українських націоналістів запроданцями" і „агентами західно-европейських імперіялістів", які завжди ненавиділи каїновою ненавистю великий російський нарід, з яким народ України зєднаний нерозривними братніми звязками".

Українські націоналісти, пишеться далі, намагалися за всяку ціну довести „відрубність українського народу та його культури, звязаної, мовляв, більше зі заходом ніж зі сходом", згідно з наукою батька цеї ідеології, яким є історик Михайло Грушеський. На „школу Грушевського" поведено головний наступ, бо, як пишеться, з цим „ворогом" деякі „українські історики, письменники, літературознавці не лише не ведуть боротьби", але ще „висловлюють у своїх працях" його погляди.

„Школа Грушевського" ввійшла, як пишеться, навіть в „Нарис історії української літератури", в якій фактично заперечується „звязки двох братніх літератур — української й російської" та „вплив і значення великої російської літератури для розвитку українського письменства і всієї культури всіляко применшується". Сталося недавно ще й таке, пишеться далі, що поет Т. Масенко, описуючи свої віденські враження, повязав їх „з співчутливими згадками про націоналістичного поета-емігранта Олеся".

Не забуто у тій „чистці" теж і Західну Україну. Виходить, що саме там діються „найстрашніші" речі, бо навіть „в університеті ім. Франка, з професорських катедр проповідуються реакційні, антинаукові концепції ідеолога українських буржуазних націоналістів М. Грушевського". Що більше, коли в дискусії виказували проф. Крипякевичові й проф. Кордубі „їхні помилки", то це їх не змінило й вони „продовжують розвивати перед студентсвом буржуазно-націоналістичні теорії". Та найгірше, пишеться далі, то таки те, що це все „нікого у Львові не стурбувало", а на нарадах знайшлися навіть такі „окремі голоси", що ще тих людей „виправдували".

Конгреси, що наносять ганьбу і шкоду

По довгих місяцях завзятої агітації, яка кожного дня завалювала пресу комунікатами про те, що то буде на Третім Американськім С л о в я нським Конгресі, цей конгрес вкінці відбувся. З підготовкою ішло мабуть важко, так, що вкінці сам Сталін пішов ратувати ситуацію і вислав особисте, привітальне письмо.

Комуністи і комунізуючі перли на всі застави, щоби стягнути на цей конгрес якнайбільше людей. Тому стягали „словян" різного кольору скіри, різної віри і різної національности, заповідаючи, як от в большевицьких У. Щ. Вістях, щоби спішитися з закупном тикетів, бо хоч галя має до 22,000 місць, то останнього дня уже певно ніхто місця не дістане. Таке писали.

День за днем голосили комуністичні агітатори великими буквами в кожному числі: „Приходіть на величаву манифестацію Конгресу Американських Словян" Приходіть послухати „делегатів", що їх вислав до Америки сам Сталін; приходіть постояти „за єдність американських словян, за братерство всіх народів світу". Приходіть направити стосунки між Злученими Державами і словянськими країнами, а головно Советами.

В такому змислі йшла паття за статтею, заклик за закликом, а крім цього ще й реклямовання різних а т р а к ц і й. Кремль допомагав зі свого боку, заповів висилку різних делегатів, від росіян, поляків, українців і т. д. Згадуємо за це, бо так сталось, що не зважаючи на ту кількамісячну підготовку і агітацію, таки не вдалося комуністам заповнити галі Медисон Сквер Ґарден „словянами", бо вона була, згідно зі звідомленнями американської преси, у найвищих обрахунках тільки до половини виповнена, а і з цього половину годі навіть зарахувати до комуністів словянського походження.

І ще на одну важну річ треба звернути увагу. Бувало на попередних „словянських" конгресах комуністи прикривали себе іменем през. Рузвелта, бо вміли при допомозі закритих комуністів добувати різні урядові привіти, письма від самого президента і тим подібне. Тим разом цього не було. „Благословення" з Білого Дому чи з уряду вони тим разом ніякого не дістали. Зате було що інше: конгрес пішов цілою парою проти Білого Дому, взяв в оборону б. секретаря торговлі Волеса і атакував секретара стейту Бирнса.

Американська преса зреферувала цей комуністичний Американський Словянський Конгрес цілком обективно. Зі звітів виходить наглядно, що це була манифестація для звеличання Сталіна, яка могла і повинна була відбутись в Москві, а не в Ню Йорку. Можна собі уявити, що діялось в серцях і головах старих американців, коли вони вчитувались в газетах у те, як повели себе „американці словянського походження", як вони вставали і як запоморочені оплескували привіт від Сталіна, якого ідеологія і діяльність є цілковитою протилежністю цьому, що є дороге для правдивого сина чи правдивої дочки Америки.

Знов витати на вільній і благородній американській землі тирана, облятого невинною кровю десятків міліонів людей, головно словян, може тільки хіба виродний американець-словянин. Так мусить відчувати принаймні цей американець з словянського роду, що має замучену комуністичною владою на смерть рідню в старім краю, чи вислану на каторжні роботи на Сибір чи в інші чужі краї.

Та поминаючи сентименти, є ще щось важніше. Конгрес Американських Словян, який щойно відбувся в Ню Йорку, представляють американці як „вислявлювання чужої держави, а осуд американської заграничної політики". Це так сказано делікатно, політично. В простому розумінню це означає, що ото зібралися американці словянського походження, щоби в Америці відбути манифестацію в честь Сталіна і вихвалити Совети як найліпшу державу з найліпшим, наймудрішим і найпоступовішим проводом. Ось так, в розумінні й почуванні правдивих, старих американців, відплачуються найновіші американці з словянського роду американській землі за те, що їх приняла за своїх, що дала їм можність жити у ці важкі часи на найспокійнішій і на найкращій землі в світі.

Що гірше! В часі, коли советський уряд і його представники стоять твердо при цьому, щоби забрати і вимордувати ще й ті сотні тисяч словян-скитальців, яких годує і ратує Америка, влаштовується в Америці збіговище під назвою „американських словян", на якому бється поклони перед мудрою советською політикою та советськими кровопійцями, а ганьбиться свій американський уряд та його представників.

Очевидно, назагал американці словянського походження тут не винуваті. Вони на цьому большевицькому збіговищі не були, як не бувають на інших подібних комуністичних імпрезах. Аранжує це все групз комуністів, з наказу і по програмі Кремля. Але є фактом, що буває і так, що на такі збіговища іде дехто „з цікавости". Саме на таких і рахують большевицькі аранжери.

Та мабуть тих „цікавих" було тим разом замало й тому большевикам не вдалося навіть виповнити галі, хоч помагав їм у цьому весь комуністичний „інтернаціонал".

Проте таки найкраще буде, коли тих „цікавих" взагалі не буде, особливо українських. Справи закроюються так, що ці большевицькі збіговища є вже ясно й явно проти-державними, проти-американськими У війні вони прикривались „поширюванням дружби з советським союзником" і так заманювали до себе людей, а навіть і представників уряду. Нині вже й прикриватись годі. Нині це вже явні пропагатори чужого ладу і речники чужої влади, а з такими людьми і з такими манифестаціями сумлінний американський громадянин не може мати ніякого звязку.

Неперемощена прірва до Советів

Невмолимо тверді помічення про теперішне напруження між Советами й Західнім світом прислав з Парижа Джозеф Алсоп до газетного синдикату в Злучених Державах на підставі тримісячних розмов, розшуків і прислухувань до політичних знавців Европи, а зокрема знавців відносин у Советському Союзі Він хотів найти відповідь на питання: Чи є який спосіб, щоб Злучені Держави могли припинити боротьбу між Советським Союзом і Заходом на те, щоб прийшло до миру, про який молився ввесь світ? На таке питання Алсоп найшов між дипломатами й державниками однодушну відповідь: „Нема!"

Сумне у цій відповіди ще й те, що ця відповідь не залежить від цього, що ми досі зробили або занедбали зробити, а залежить від самого Советського Союза. В переважаючій опінії дипломатів лише Кремлін самий рішає про успіх змагань до порозуміння. Оця відповідь опирається на таких виводах Алсопа:

Щоб світ зрозумів, чому так є, треба памятати, що Советський Союз це абсолютна автократія, яка панує з палати, до якої всі брами замкнені перед зовнішним світом. У таких відносинах одно слово, сказане припадково автократом, має більше значення ніж десять прилюдних промов президента Трумана. Одно таке слово покінчило розмову між Сталіном і американським висланником Гарієм Л. Гопкінсом в справі конференції у Сан Франсиско. Тоді на розмові був приявний Гопкінс, Сталін і Молотов і американський амбасадор Аверел Гариман, а забули на приявність перекладчиків і від них ця вістка вийшла у світ. Отже тоді Сталін заявив Молотову гостро по російськи, що він не слухає Молотова, а вірить Гопкінсові, що він не приходить з ніяким „триком". Це був военний час і такої отвертости вимагала тодішна потреба. Від того часу щирість щезла, а Сталін будує стіну з підозріння таку високу, щоб ніхто туди не дістався. Тепер війна в підозріванні прибрала такі розміри, що як ми лише зробимо які уступки, це пояснюється нашою слабістю і це оправдує дальші советські домагання. А коли Америка опирається дальшим домаганням, тоді це толкують собі на Кремлю так, що ми підготовляємо агресивний наступ. Отже з цих причин не можна думати про переговори або про приязнь.

Такий стан на Кремлі витворився внаслідок короткої, а рішальної дебати при кінці війни. Тоді меншість з таким чоловіком, як Максим Літвінов програла і станула на становищі Сталіна, який в 1927 р. заповів, що світ поділиться на два блоки, комуністичний і капіталістичний, що зудар між тими блоками неминучий і цей конфлікт рішить про будучність.

До провідників такого погляду, що зудар неминучий, належать: Молотов, голова НКВД Берія і приятель Берії — Маленков, який роздає становища в Комуністичній Партії. У їх переконанні війна не прийде негайно, але аж за кілька літ, як про це заявив Молотов одному із лялькових ставленників, а цей виговорився.

Треба теж памятати про впливи людей в палатній кліці на Кремлі. Хоч і там є боротьба за думку, то перемагає не той, хто подає розумні аргументи, а такий, хто має силу переперти свою думку, щоб догодити своїй амбіції. З такого положення справ виходить, що Кремлін не дістає навіть точних інформацій, що діється поза ним. Коли факти йдуть проти переконання цих, хто надає напрям політиці, тоді такі факти затаюються.

Коли хто зрозуміє таке положення, такий теж зрозуміє ролю таких деревляних постатей, як Громико, Гусєв та Зарубін Ці советські дипльомати повторюють безнастанно й автоматично тісамі аргументи, які їм вложили в уста їх майстри. Це знову має такий наслідок, що вони висилають звіти до своїх зверхників в такім тоні, як писано в редакційних с т а т т я х комуністичної „Правди".

Крім дипльоматів з їхніми статтями в „Правді" Кремль має ще інше важне джерело інформацій із заграничного світа, про що Сталін самий сказав американцям у періоді военної щирости, а цим джерелом є НКВД — тобто „Народний Комісаріят Внутренних Дел". Кров стинається на згадку — каже Алсоп — коли б так подумати, що американську політику мав би диктувати голова Федерального Бюра Інформацій Едгар Гувер або інші урядовці з Еф Бі Ай. А так воно є в Росії. Вже природне підозріння в такім умі як Берії і його НКВД є причиною цілковитого незнання відносин в чужих краях, а до того ще приходить безоглядність і дивоглядний терор. Саме оця установа дає рішальні дані в справі заграничної політики Советів, в яких після Сталіна здається ще Молотов, Берія і Маленков є найбільш впливовими членами Політбюра.

Із повище згаданих причин не можна нічого змінити у відношенні до Советів, хіба лише спокійно а сильно йти вперед доки або не зміняться оці люди, або доки на їх місце не прийде хто інший — кінчить Алсоп.

Проти двох грабіжників

В канадійськім часописі „Наш Шлях" поміщено статтю О. Бойкова п. н. „Донбас" зприводу перекладу з російської мови на українську книжечки п. н. „Злочинства німців у Донбасі", яку написав москаль Ал. Іонов, що глядить на Донецький басейн як на „наш", цебто на московський. Тут подамо такі завваги О. Бойкова про ту книжку:

∴

Німецька окупація України коштувала українському народові надто багато, неменше, як коштувала йому московська окупація. Український народ боровся і проти одної і проти другої окупації. Це є найкращим доказом, що він не шукає ліпшого, чи гіршого зверхника, а що він прагне бути вповні самостійним. В згаданій брошурі наведено декілька фактів із тої боротьби, а їх можна б навести сотні тисяч, але й тих кілька фактів, на які спромігся автор брошури свідчать переконливо, що український народ в своїй подавляючій більшості був проти німців, зводив завзяту боротьбу з німецьким грабіжником. Але водночас було чимало таких, що в зорганізований спосіб зводили боротьбу і проти німців і проти москалів. Що обмаль було сил для перемоги обох — московського та німецького імперіялізму, це не означає, що справа самостійності України — пропавша справа.

Для нас не є дивним, що автор брошури не спромігся навіть описати повністю німецьких грабіжництв. Адже при повному описі треба було б неминуче згадати також ту ганебну, але допомічну німцям роботу, яку виконали москалі, а навіть самі комуністи та енкавудисти, що перші бігли на службу до німців і їм допомагали проти волі українського народу „встановлювати новий лад". В брошурі наведено ось що: „На донецькому вугіллі — писали в січні 1944 року щахтярі Сталінської области товаришеві Сталінові, — працювали заводи, фабрики Москви. Ленінграда, Харкова, Дніпропетровська, Сталінграда, Іваново та багатьох інших міст. Наше вугілля приводило в рух бойові кораблі на Балтиці і в Чорному морі. На нашому вугіллі топився металь для тракторів і комбайнів, для тракторів і паровозів. Донецький металь одягав у непробивну броню Червону Армію і Військово - Морський Флот".

В дійсності це знані речі, що Донецький Басейн був і є для московської імперії тим, чим для Німеччини Рур. Тому і автор брошури так гучно твердить: „Та хто до війни не чув про богацтво і славу Донбасу". Треба б було авторові тільки додати „в Москві". Для нього очевидно це непотрібне, бо всі москалі добре знають про багацтва і славу Донбасу, зате українці менше знають. Москаль аж здалекого Сибіру піде бити українця на Україні, щоб тільки оті багацтва і та слава належали повсякчасно до московської імперії. От що воно таке є грабіжницька політика; от що воно таке є московський імперіялізм. І воно буде так довго тревати, поки український народ своєю власною силою не прожене всяких імперіялістів та грабіжників зо своєї землі. А до того часу буде читати безвартісні описи москалів про німецькі знущання над українцями, з німецькі брошури про московські знущання над українцями.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильоґії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

52)

У Костя Претвича, селянина середняка, знайшов приміщення генерал Паволоцький. Стара, може двохсотлітня, велика хата видно переживала кращі часи. Широкі сіни ділили її на дві половини. В одній, від гумна, містилася невелика родина. В кімнаті від вулиці примістився генерал. Все в хаті вражало простотою і стариною. Широкий дубовий стіл, від хати мало молодший, накритий білим, льняним настільником. На кінці стола прикритий кінцем настільника бохонець хліба. Дошки стола, навіть ніжки жовтіли гейби зовсім нові, аж блищали у снопах соняшних промінів розкинених крізь шиби невеликих вікон. Дубові лавки з довж двох стін, витесані далекими предками господарів, — дебелі, ледви двом людям під силу. Коло третьої стіни два деревляні ліжка, вкриті домашної роботи майстерними покривалами. У куті піч з нижчою лежанкою і припічком на лучину. Блищала жовтизною чисто вимита нерівна підлога. А по стінах — яких тільки не навішано святців?... Деревляні, від років зовсім почорнівші, печерські святці, Миколай Чудотворець, образ Христа у терновому вінку, образ Матері Божої у намітці й селянській свитині. Рядом портрет митрополита Йосифа Пересвіт-Солтана, за ним якийсь архимандрит, далі Петро Могила! Над ліжком поличка з кількома книжками. Над поличкою два образи, — один мозаїчний, другий химерно намальований на деревляних планках. Стати просто нього — подоба Івана Богослова, зайти з одного боку — на глядача дивився Ангел-Хоронитель, з другого — голуб з розспростертими крилами — Святий Дух. Зацікавлений старовиною Паволоцький взяв у руки книжки. Одна Почаївський Богогласник, початків 18-го століття, друга — Требник, ще митрополитом М о г и л о ю виданий! Третя книжка оказалася першим виданням Енеїди. Кожна картка від старости пожовкла, замусолена пальцями поколінь. Грубий лубковий папір місцями діпклеєний. Тримала картки в купі міцна шкіряна оправа на льняному прядиві. Під книжками невеликий шовковий платок, щось наче церковне накриття на Дарохранильницю, малинової барви. Накладна голова Христа натуральних барв посередині, а під нею напис старославянськими б у к в ами: „Лєта Божого 1428, спорудила дар цей Давид - Городецькій Свято-Троїцькій Церкви на вечний помин убієнного раба Божого, б о л я р и н а Андрея Претвича, його жена, болярина Наталія"...

Паволоцький начеб перестрашився! Мрякою віків війнуло на нього від того напису. Хтож був той боярин Андрій Претвич, де згинув? Може під Грюнвальдом, може у частих повстаннях українського боярства проти Володислава Ягайли, може у сутичках з сусідними можновладцями? Порохом забуття припала українська давнина, чи виявиться бодай колись?... Всякі археольогічні товариства збирають по містах музейні рідкости, нарікають на брак памяток, провадять розкопи... Нишпорять по панських домах, по парохах! А заглянути в селянські хати, в старі запорошені кладовки сільських церков і не здогадаються. Він самий не мало зберіг старовинних памяток свого роду, щось віднайшовши — не жалував гроша. Та він поміщик, рід його ні його дружини, хоча бідніли з кожним поколінням, гинули в боротьбі з татарами, польськими королями й московськими царями всеж не втратили. А тут звичайний селянин — власник родових річей, якими ні один з сучасних князів не може похвалитися, заплатив би величезні гроші, щоб ті річи набути... А може давби знати владі і річи попросту відобрав би! Модерна знать сантиментами не бавиться!...

(Дальше буде).

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Причинки до найновійшої совєтської „чистки" в Україні

(Передруки статтей з органу правління Спілки Радянських Письменників України „Літературна Газета", Київ, 25. липня 1946)

Піднести пильність проти виявів буржуазно-націоналістичної ідеології!

Український буржуазний націоналізм завжди був найзапеклішим ворогом всього прогресивного й революційного в українському народі. Контрреволюційна, антинародна, зрадницька суть буржуазного націоналізму добре відома трудящим Радянської України з усієї історії боротьби нашого народу за перемогу Великої Жовтневої революції і утвердження соціалістичного ладу в нашій країні. Буржуазно-націоналістична ідеологія — отруйна, брехлива, зрадницька „ідеологія" найманців іноземного імперіялізму — завжди служила найпідлішим цілям поневолення українського народу австро-німецькими та іншими загарбниками.

Безсоромні торгівці свободою і незалежнжістю України, наймані агенти західно-европейських імперіялістів — націоналістичні запроданці завжди ненавиділи наївною ненавистю великий російський народ, з яким „народ України зєднаний нерозривними братніми звязками. В тісній дружбі й союзі українського народу з своїм великим старшим братом вони бачили основну причину краху всіх своїх планів і замірів. Тому шовіністична антиросійська пропаганда, поєднана з намаганнями за всяку ціну довести „окремішність", „відрубність" українського народу та його культури, звязаної, мовляв, більше з „заходом" ніж із „сходом" — була і є основою всієї облудної „ідеологічної" діяльності українського націоналізму.

Буржуазно - націоналістичні настанови в галузі історії України та її культури найбільш повно висловлює так звана „школа" Грушевського, чиї концепції і погляди були і є ідеологічною зброєю для українських націоналістів усіх відтінків.

В „школі" Грушевського була розроблена безглузда, антинаукова теорія „безбуржуазності" української нації. Саме ця буржуазно - націоналістична „школа", всіляко затушковуючи соціяльну, класову боротьбу в середовищі українського народу, намагалась довести, що національний момент є головним і вирішальним в історії України. Від „школи" Грушевського йдуть усі спроби заперечити вікову етнічну і культурну близькість двох братніх народів — українського і російського. Намагаючись відірвати український народ від його великого брата і друга — народу російського — Грушевський та його „школа" твердили, що Україна в своєму громадсько-політичному і культурному розвитку була ближча до Західної Европи, ніж до Росії; з цього логічно випливав контрреволюційний лозунг про „орієнтацію" на буржуазні й фашистські европейські держави, що й був, як відомо, підхоплений всіма українськими націоналістичними угрупованнями та національ-ухильниками.

Партія більшовиків проробила на Україні велику роботу в справі розгрому та викорчування контрреволюційного буржуазного націоналізму. Але, як вказує товариш Сталін, „пережитки капіталізму в свідомості людей значно більше живучі в галузі національного питання, ніж в будьякій іншій галузі". Ось чому працівники культурного фронту на Україні, зокрема письменники і літературознавці, повинні бути особливо пильні до всіляких відступів від марксистсько-ленінської ідеології в галузі національного питання, до всіляких — явних і прихованих — виявів буржуазно-націоналістичної ідеології.

Необхідно вести нещадну боротьбу з будьякими рецедивами концепцій і поглядів „школи" Грушевського — цієї зброї ворога. Тим часом, деякі українські історики, письменники, літературознавці не лише не ведуть цієї боротьби, але ще й роблять прямі поступки націоналістичній ідеології, висловлюючи в своїх працях погляди, запозичені з „теоретичного" арсеналу Грушевського, припускаючи грубі помилки і викривлення буржуазно - націоналістичного характеру.

Серіозні помилки припущено в першому томі „Історії України", автори якого не лише не піддали критиці антинаукові концепції Грушевського, але й навпаки — самі повторили ряд шкідливих і неправильних тверджень буржуазно - націоналістичної історіографії. Подібні викривлення мають місце і в деяких інших працях з історії України.

Особливу ж увагу письменницької громадськості України повинна притягти наявність найсеріозніших помилок і викривлень буржуазно - націоналістичного характеру в окремих працях з історії української літератури, окремих художніх та мемуарних творах, що зявилися протягом останніх років.

Про „Нарис історії української літератури", виданий Інститутом літератури Академії наук УРСР в 1945 р. за редакцією С. Маслова та Є. Кирилюка, вже писалося в нашій партійній та літературній пресі. В цьому „Нарисі" досить наочно виявилось ревізіоністські тенденції частини його авторів, їх намагання „замінити" методологію марксистсько-ленінську — методологією буржуазно - націоналістичною. Ревізуючи ленінське вчення про наявність двох культур у кожній національній культурі класового антагоністичного суспільства, автори „Нарису" протиставлять йому націоналістичну теорію „єдиного потоку", прямо запозичену в Грушевського та Єфремова. У відповідності до цієї „теорії" вони викривляють картину розвитку української літератури, зображуючи всіх письменників минулого як патріотів і демократів, всіляко згладжуючи й замазуючи соціяльні, класові суперечності. Поняття „класова боротьба" автори „Нарису" просто бояться і, старанно уникаючи його, раз-повз-раз намагаються переконати читача, що замісць класової боротьби в українській літературі мала місце „консолідація" соціяльно-протилежних, ворожих одна одній сил. Реакційних і консервативних письменників минулого та їх твори автори „Нарису" виправдують і оббілюють, не пошкодувавши рожевих фарб навіть для активного петлюрівського „діяча" Ів. Стешенка. Ввесь розвиток української літератури, за авторами „Нарису", виявляється підкоренним „національній ідеї"; не розуміючи або не бажаючи зрозуміти ленінсько - сталінського вчення про підпорядкованість національного питання загальному питанню про соціялістичну революцію, автори „Нарису" розглядають національне питання як основне і вирішальне — і цим грубо перекручують дійсну історію української літератури, переходячи на позиції „школи" Грушевського.

В дусі цієї ж „школи" розглядається в „Нарисі" і таке першорядне питання, як питання про взаємозвязки двох братніх літератур — української і російської. Наявність цих взаємозвязків в „Нарисі" фактично заперечується, вплив і значення великої російської літератури для розвитку українського письменства і всієї культури всіляко применшується. Говорячи про участь українців (Копніст, Гнюдіч, Нарюжний, Гоголь та інші) в творенні російської культури, автори нарису доходять до того, що оголошують цю участь... явищем реакційним, продиктованим, мовляв, „класовими інтересами українського дворянства". Так великий Гоголь, великий Короленко, в чиїх постаттях український народ вбачає яскравий символ своєї дружньої співпраці з російським народом на полі культури, повстають в освітленні „Нарису"... зрадниками свого народу — тобто точнісінько такими, як трактували їх Єфремови та Ніковські.

З усього сказаного ясно, яких серіозних розмірів набули націоналістичні викривлення в „Нарисі історії української літератури" і оскільки слушним та своєчасним є їхнє викриття. Не дивно після всього сказаного й те, що українській радянській літературі приділено в „Нарисі" мізерномале місце і висвітлена вона безідейно, неправильно, поверхово.

Але автори „Нарису" не самітні в своїх спробах протягти буржуазно-націоналістичну ідеологію. Помилки націоналістичного характеру знайшли місце в ряді статтей, що зявилися в нашій літературній пресі. Так, в мемуарах Г. Лазаревського „Київська старовина", що друкувалися в журналі „Українська література", ідеалізуються буржуазно-націоналістичні діячі В. Науменко та О. Левицький, дається викривлене трактування ряду інших постатей та явищ минулого. Неправильні, антиленінські твердження, що йдуть від націоналістичного літературознавства, можна зустріти в окремих журнальних статтях та брошурах О. Дорошкевича, С. Браславського, а також Є. Кирилюка та І. Пільгука, які зявляються і основними авторами „Нарису".

Громадськість Радянської України свого часу рішуче засудила буржуазно - націоналістичні концепції, розвинуті в ряді творів кінорежисером О. Довженком. Цей повчальний приклад не став уроком для деяких письменників, які, замісць того, щоб глибоко оволодівати вченням марксизму-ленінізму і на основі цього вчення правдиво відтворити нашу дійсність, водили піти ідейними, політичними манівцями. Так, письменник Л. Смілянський виступив з повістю „Софія", „герої" якої висловлюють неприховано - вороже ставлення до російського народу, його культури і мови — ставлення, що схвалюється автором. Апологетику приватно-власницької патріярхальщини, піднесення до якогось багатозначного „національного символу" стародавньої української хати припустив в оповіданні „Українська хата" О. Кундзіч. Чимало викривлень і помилок можна знайти в окремих творах на історичну тему, в яких часто віддається данина сумнозвісній „національній романтиці", виправдуються реакційні, консервативні явища минулого.

Зовсім недавно поет Т. Масенко виступив у журналі „Вітчизна" з циклом віршів про свої віденські враження. Дивно, що ці враження в автора виявились повязаними... з співчутливими згадками про націоналістичного поета-емігранта Олеся. Не менш дивно, що цього емігранта автор ставить фактично в одну площину... з воїнами Червоної Армії. Звідки в т. Масенка ці дивні симпатії, це потворне співставлення?

Наведені факти говорять про те, що письменникам, літературознавцям і критикам Радянської України необхідно піднести пильність проти всяких спроб протаскувати буржуазно-націоналістичної ідеології, розгорнувши проти них рішучу боротьбу. Помилкам і викривленням, що підігріваються українсько - німецькими націоналістами, сприяє недостатня озброєність значної частини працівників літератури марксистсько - ленінськими знаннями, а також млявість і поверховість нашої критики. Всі ці хиби повинні бути подолані.

Необхідно серіозно зайнятись опрацюванням найважливіших теоретичних проблем, розвязання яких допоможе подальшому ідйеному й художньому зростанню нашої літератури. В ближчий час треба дати читачеві справді науковий курс історії української літератури, зокрема, літератури великої радянської доби.

„Треба піддати грунтовній критиці в газетах і журналах Радянської України всі і всілякі спроби ревізувати марксистсько-ленінське вчення в національному питанні, посилити ідейно-політичне вихованння кадрів нашої інтелігенції, допомогти науковим працівникам в галузі історії, літератури, письменникам і діячам мистецтва досконало оволодіти марксизмом-ленінізмом — вчення, що одино правильно висвітлює закони розвитку суспільства". — („Культура и жизнь" Но. 3).

(Докінчення буде.)

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

DELAY AND FEAR: CANCER'S ALLIES

THOUSANDS of persons die annually from cancer who would have been saved were it not for delay, fear, superstition, quackery or ignorance. Actually, cases of cancer are being cured every day of the year.

Cure rests on early recognition of symptoms. Better suspect you have cancer and be assured that you don't than to be told that you are beyond help because you have delayed too long.

The most common cancer is that of the stomach. About one half of all cases of cancer in men and one third of all cases in women involve cancer of the stomach. One fourth of all the cancer deaths reported results from growth in this organ.

Because of the relatively few symptoms in the early stage, diagnosis is often a difficult one. If the malignant tumor is high, the symptoms may be minor for many months.

Persistent digestive symptoms without apparent cause in anyone beyond the age of 40 should be investigated. However, the disease can and does occur at any age. Loss of appetite, gas, belching, and perhaps very mild abdominal pain may be the only signs. Unexplained weight loss may be the chief complaint. Later, nausea becomes a common complaint, and as the tumor grows, it begins to bleed inwardly and often a profound anemia results. This very often may be the only clue to a malignancy of the stomach, and must always be considered during the examination of a patient with an anemia and unexplainable weight loss. Later, vomiting may occur because of the obstruction caused by the tumor mass. Severe pain is usually a late symptom.

Cancer of the stomach, like all cancers, can be cured, but it must be diagnosed early. Any vague digestive complaint should be quickly reported to a competent physician, and a thorough investigation conducted.

The large bowel, which consists of the colon and rectum, is also a frequent site of cancer. Approximately 10 per cent of all deaths from cancer result from this lesion. The presence of cancer in the colon gives rise to signs and symptoms comparatively early, but these are also of a minor nature and may not lead the patient to a physician immediately. These tumors tend to spread rather late in their course, and about one third of them may cause death by their local effects before they have spread beyond the point of surgical removal. The results of surgical treatment in cancer of the large bowel are better than those for any other type of cancer of the digestive tract. Although the lesion may occur anywhere in the large bowel, the left colon is the most common site.

Our hopes of increasing the percentage of cures in cancer rest with the patient. Many people would be alive today had they heeded the early signs of their disease. Surgical technic has been greatly improved. However, a physician can do nothing with a patient who presents himself too late.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі конгресового Комітету жертвували: Філія Українського Конгресового Комітету Метрополії Дітройту $100; Тов. Несення Помочі Українській Справі, Гемтремк, Міш., $20, а це, $10 як постійну місячну жертву, а $10 за 10 чисел Українського Квартальника; Михайло й Ксеня Чагарин з Вунсакет, Р. Ай., $15; Катерина Бойко з Вунсакет, Р. Ай., $10.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Звіт делегата до Европи.

Дня 14. вересня 1946 р. відбулись чергові збори Обеднаного Комітету, на які прибуло понад 50 делегатів різних товариств. На збори прибув голова Допомогового Комітету д-р В. Ґалан, який здав вичерпний звіт зі своєї поїздки по Европі. В своїм звіті д-р Ґалан обговорив положення скитальців і відносини по таборах скитальців і полонених, які находяться в Ріміні. Можна сміло твердити, що поїздка до Европи голови нашого Допомогового Комітету піднесла на дусі наших вигнанців як рівнож дала наглядний доказ, що, американці українського роду ставляться серіозно до їх загрозливого положення, коли не жаліли ні труду ні гроша на висилку свого представника, який мав на місці прослідити їх життя.

Настрій і відчуття наших скитальців, які витали і розмовляли з нашим представником, може зрозуміти лиш цей, хто сам був за дротами і переживав хвилі без будучого завтра. Тому не жаліймо гроша на висилку делегата, бо часто моральна, піддержка значить далеко більше як поміч матеріяльна.

По звіті д-ра Ґалана були запити, на які він давав вдоволяючі вияснення. Зі звіту голови Допомогового Комітету всі ми зрозуміли що наша поміч, як матеріяльна так і моральна, є на дальше доконче потрібна. Тому на цім місці треба звернути увагу нашим скитальцям, які приїздять з Европи, щоб своїми поглядами про недостачу нашої допомоги не знеохочували нас до дальшої праці. Можливо, що ті, які приїхали з Австрії і Німеччини, не дістали бажаної помочі від нашого комітету, бо поміч до цих країв ще до недавна була неможлива. Було вказаним, щоб наші скитальці прочитали собі допис поміщений у „Вістях" в органі Українського Комітету в Бельгії, в якім автор допису радить тим, що приїздять до Америки, не критикувати і не реформувати нашої акції в Америці, бо ми жиючи тут десятки років, знаємо краще американське життя і обставини, серед яких ми мусимо працювати.

На згаданих зборах Обеднаного Комітету рішено влаштувати наше традиційне Листопадове свято, як рівнож в часі зимового сезону подбати за відчити на різні теми, які хоч частинно оживилиб життя великої української громади в Ню Йорку.

Марія Демидчук,
секр. Об. Комітету.

Wacs Play Important Role in Hospitals

Because there is an urgent need for skilled Wacs in hospitals, personnel centers, and headquarters installations, former members of the Corps are being urged to re-enlist. Wac Medical Technician Annabidle Dayley, left, of Greencastle, Pa., is assisting Army Nurse Second Lieutenant Donna C. Grochanin, right, of Ray Village, Ohio, in giving John S. Lonigan, wounded war veteran, of Sandy Ridge, Pa., an intravenous injection. Upon re-enlistment, former Wacs can volunteer either for the duration of the war plus six months, or until June 30, 1947, unless sooner relieved for the convenience of the Government. They can also retain the rank held at time of discharge.

Допомога скитальцям

НЕ ПЕРЕРИВАЙМО ПРАЦІ

За два-три місяці прийде люта зима і тому треба нам доконче застановитись над дальшою допомогою для наших скитальців. Коли згадується тут про допомогу, то треба під тим розуміти допомогу в убраннях і харчах, бо це ділянка Жіночої Секції. Наше жіноцтво в цілій Америці виконало велику працю і як оповідає голова Допомогового Комітету, д-р В. Ґалан, який недавно вернув з Европи, ця праця нашого жіноцтва була великим підйомом серед наших скитальців, які він мав нагоду стрічати в Европі, а це в Італії, Франції, Бельгії і Англії в часі своєї поїздки. Тому саме д-р Ґалан на зборах Жіночої Секції в Ню Йорку дуже заохочував жінок до дальшої і постійної праці для наших скитальців. Нема де правди діти, серед нашого громадянства кружать такі різні поголоски про нашу допомогову акцію, що їй шкодять. Та ми жінки добре приглянемося тим, хто ці поголоски поширює і даймо їм належну відправу побільшуючи нашу зусилля і нашу акцію.

Наша Жіноча Секція звертається отцею дорогою до всіх наших товариств, організацій і комітетів з зазивом продовжувати нашу працю збіркою одежі і біля. Вказаним було б щоб, де це можливе, головно по менших місцевостях, наші організації й місцеві комітети вистарались дозволу на збірку убрання в цілому місті, як се напр. мало місце в Бофало. Це однак можливе лише по менших осередках.

Пишемо про це лиш тому, що присилка убрань меншає. Очевидно наше громадянство вичерпується, а в додатку і по крамницях є брак одежі. Не треба нам хіба пригадувати, що українські скитальці, а їх є понад 300,000, дальше існують і нашим святим обовязком є далі нести їм поміч. Надходять довгі зимові вечері — в багатьох з нас є багато вільного часу. Уряджуймо товариські сходини, вечерки, а дохід з них жертвуймо на допомогову акцію. Як довго існує у нас проблема скитальців, так довго ми мусимо скитальцям помагати.

Дальше пригадується нашому жіноцтву, що убрання, присилані до вергавзу, мусять бути чисті і неподерті. Мусимо знайти час і жінок, якіб ті убрання направляли, бо траппляється, що напр. добра сукня чи плащ, але відірваний рукав. І жінки, які пакують ці убрання в вергавзі в Ню Йорку, находяться в неприємній ситуації: ані це убрання посилати, ані викинути. А машин до шиття у нас у вергавзі нема. Тому, коли беремось за гуманну акцію, виконаймо її совісно й розумно, бо лише така праця находить признання і стає корисною для других.

Минули вакації, берімся до праці. Надходить люта зима, ми, жінки, подумаймо над сотками тисяч наших братів і сестер на вигнанні. На матері, застановімся над долею тих малих дітей, які вже в перших днях свого життя зазнають голоду і холоду. Спішімо їм з поміччю, збираймо і присилаймо одіж до вергавзу, 31 Е. 35 ул. в Ню Йорку.

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief
31 E. 35th St., New York 16, N. Y.

ЗА ПРЕСОВУ СЛУЖБУ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ:
Стефанія Абрагамовська,
Марія Демидчук

До українського мовознавства

Нема кращого суходолу для студій української мови понад Північну Америку. Сюди, не десятки а сотки імігрантів приїхали з усіх усюдів широкої України. Тут у кожнім великім місті, в кожнім містечку й по кольоніях дослідник української мови щодня прислухується всіляким українським говорам і говіркам.

Між нами в Америці мається споре число завзятих дослідників української мови, що від десяток літ шукають і нотують собі всілякі питоменності та правила української мови.

І так: — Вони прийшли до наукового висновку, що в українській мові апострофів не треба.

Чому? — Тому, що українські губні букви: **б, в, м, п,** не приймають по собі мякого знаку (**ь**). Ці букви самі по собі твердів і їх не можна зливати з йотівками: **е, ї, ю, я.**

Коли пишемо: **б'е, в'е, в'їдати, м'ята, м'някий, п'е, п'яний,** і т. п., то очевидно тут апострофи злишні, бо й без апострофів тих слів інакше не вимовиш.

Ті апострофи виросли в умах тих українців, котрі в поневоленій Україні змалку наслухались російської вимови: **бь, вь, мь, пь, бьері, вьерно, вьязать, пьесок, пьата** і т. п. Отож хай назавжди зникнуть а п о с т р о ф и з українського письма, як річі чужі нам і непотрібні.

Що до твердого **р** та мякого **рь** досвіди стверджують слідуюче:

По всій Україні вимовляють і тверде і мяке (**Р, Рь**). Тільки в Галичині напівніч від Карпат не всюди вимовляють мяке **рь**.

В літературній нашій мові мусимо його задержати в тих словах, в котрих воно приходить в київськім говорі.

Колиж писатимемо всюди тверде **р**, тоді в нашій граматиці вийде правописна анархія — хаос.

Попробуйте відміняти слова **твір** та **звірь**:

Твір, твору, творові, твір, творе, твором, в творі (по твору). Звірь, звіря, звіреві, звіря, звірю, звірем, в звірі, (по звірю) у множині: Твори — звірі.

З цього завважите, що іменники з мяким **рь** належуть до іншої відміни а не до тієї, що з твердим **р**.

Відміняйте слова: **дар** та **цар; букварь** та **товар; цебер** та **веперь,** а побачите про що розходиться в граматиці...

Та як можна нам братися вчити у школах чужинців української мови, як ми дозволяємо в нашій літературній мові на такі неточності.

Дослідник української мови завважить, що окрім в гуцульськім говорі, шиплячі букви: **ч, ш, щ, ж,** ніде не мякнуть. Тільки наш верховинець каже: **чьому, шьо, щьирий, жьиба, жьитьи** і т. п., а далі по всій Україні чути тільки пів мякі шиплячі. Отож покладьмо собі за завдання ніде не мякшити цих звуків. Пишімо. Зарічча, Запоріжжа, збіжжа, подружжа, ломачча і т. п. — („Український Робітник").

Іван Бодруг..

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче с т а р у й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище ______________________ Ч. від. ______

Стара адреса ________________________________

Нова адреса ________________________________

ПОШУКУЮТЬ

ДЯКІВ ВАСИЛЬ, на скитальщині в Німеччині, пошукує своїх рідних. **ЯРЕМАВИЧ МИХАЙЛА** син Івана і Софії. **ВИДРА МАРІЯ,** жін. Андрія з Вороняк дочка. **ДЯКІВ ДМИТРА і АННИ.** Мають жити у Виннипеґу, Канада. **КОРНА ІВАН** син Миколи, мають жити в Шікаго, Ілл., Америка. Всі походять з с. Гологірки, пов. Золочів, Галичина. Вони, або хто би знав про їх побут, зволять зголоситися в важній справі до:
MICHAEL SHMIGELSKY
3918 Cypress Ave., Cleveland 9, Ohio

ДЯКІВ ВАСИЛЬ, на скитальщині в Німеччині, пошукує своїх рідних. **ЯРЕМОВИЧ МИХАЙЛА,** син Івана і Софії. **ВИДРА МАРІЯ,** жін. Андрія з Вороняк дочка. **ДЯКІВ ДМИТРА і АННИ.** Мають жити у Виннипеґу, Канадо. **КОРНА ІВАН** син Миколи, мають жити в Шікаго, Ілл., Америка. Всі походять з села Гологірки, пов. Золочів, Галичина. Вони, або хто би знав про їх побут, зволять писати до:
DJAKIW WASYL
Ulm an Donau
Stadtbad Markplatz Lohrmann
U. S. A. Zone, Germany

ІЛЬКО БАБІЙ, син Параньки і Луця Бабій з села Доброводи, повіт Збараж, пошукує своїх тіток **НАСТІ і ЯКИТИНИ,** дочок Теклі і Войтка Павлишин, уроджені в Березовиці Малій, пов. Збараж, виїхали до Америки в 1912 році з село Обертасів, пов. Золочів і замешкували в Ню Джерзі Подружне імя не відоме. Пошукуваних прошу зголоситись до:
WAWRYK KWASNICKI,
11 St. Mark's Place, Ap. 6,
New York 3, N. Y.

ОЛЬГА ҐАДЬО, замужна **ЗАЯЦЬ,** з Жовкви, пошукує своїх вуйків **НИКОЛУ і ЛЕОНА НАЙДУХ** з Клівленд, Огайо. За інформаціями прошу звертатись до:
NICK PELESHOK
57 Concord Ave., St. Catharines, Ont., Canada.
Адреса Ольги Заяць: **Olha Zajac, Landshut b. München, Franzhilfestr. 1, Bayern, Germany, U. S. Zone.**

ТАРЗАН, ч. 1455. Волокна рвуться.

Перестрашений несподіваною появою Тарзана, Зондо закликав, щоб звернути його увагу.

Одначе малпо-чоловік звернув очі лише на саму Діяну, як вона балансувала на ослабаючім лику з вина...

саме тоді, коли під нею загіпнотизовані льви йшли, як їм було призначено.

Саме тоді пірвалося останне волокно з винного лика.